

محمد حسین ایمانی خوشخو دبیر شورای هنر در گفت و گوبا «ایران» از جزئیات سند ملی موسیقی می گوید

طنین صدای قانون در فضای موسیقی

سند ملی موسیقی حکم قانون دارد و مانعی بر اعمال سلیقه و نظرات شخصی در حوزه موسیقی است

گفت و گو

ندا سیجانی
خبرنگار

سند ملی موسیقی کشور به تصویب رسید؛ خبری که کمتر از یک هفته گذشته منتشر شد و همچنان موضوع مهم و قابل بحث و بررسی اخبار حوزه موسیقی است. براین اساس با شکل گیری این اتفاق مهم در حوزه فرهنگ هنر، این امیدواری وجود دارد که تصویب این سند و این قانون بالا دستی، پایانی بر اسما و اگرها و باید و نبایدهای موسیقی خواهد بود و حواشی و اتفاقات ناخوشایندی که این هنر مظلوم طی این سالها متحمل شده است، به پایان می رسد.

سندی که به گفته یکی از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، یکی از اسناد مهم فرهنگی بوده است که با بهره گیری از نظرات مقام معظم رهبری، فقها و همچنین اعضای خانه موسیقی تدوین و تأیید شده و به تصویب نهایی رسیده است. بنابراین اجرای آن بر همه دستگاه ها و نهادها الزامی است.

محمد حسین ایمانی خوشخو دبیر شورای هنر که از ابتدای فرایند شکل گیری سند ملی موسیقی ایران حضور و تلاش های بسیاری در این زمینه داشته در گفت و گو با «ایران» درباره جزئیاتی که در این سند مصوب شده و اتفاقات خوبی که حوزه موسیقی از این پس شاهد خواهد بود سخن گفته است که در ادامه می خوانید:

صورت گرفت و در آخر در یک باز زمانی کوتاه، سند ملی موسیقی مورد تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفت و از نگاه من یکی از کارهای مهم در حوزه فرهنگ و هنر به سرانجام رسیده است. البته آقای دکتر اسماعیلی وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی بجد پای این کار ایستادند و بسیار خرسندیم که از امروز سندی در حوزه موسیقی تعریف شده است که می تواند حرکت موسیقی را هدایت کند و ان شاء الله موسیقی ایران که جزو سرمایه های ملی و فرهنگی و هنر کشور ماست در جایگاه واقعی خود قرار بگیرد.

اشاره داشتید سال ۹۴ تعدادی از هنرمندان در تدوین این سند اعمال نظر داشتند. بعد از تغییرات اعمال شده روی سند، آیا بار دیگر دیدگاه و نظراتی استادان و پیشکسوتان موسیقی مورد استفاده قرار گرفته است؟

خمیرمایه سند ملی موسیقی تصویب شده همان سند و محتوایی است که سالها قبل با حضور هنرمندان موسیقی پیش نویس آن تدوین شده بود. در حال حاضر هم مدیرعامل خانه موسیقی یکی از اعضای حقیقی شورای هنر در جریان شکل گیری و تدوین و تصویب این سند بوده و هستند. البته طرح سند ملی موسیقی، ورود به جزئیات موسیقی ندارد، بلکه بیانگر خطوط کلی موسیقی است که جزئیات سند در ستاد اجرایی موسیقی کشور بررسی و مطرح می شود.

سند موسیقی در ۵ سرفصل تعریف شده است. در این باره کمی توضیح می دهید؟

فصل اول درباره مبانی ارزش ها و اصول است. این فصل به جایگاه موسیقی در نظام جمهوری اسلامی می پردازد. بعضاً شاید نظرات فقهی متفاوتی درباره موسیقی بوده و هست؛ اما در این سند بر مبنای دیدگاهها و نظرات قابل

سرفصل دیگر سند ملی موسیقی به فعالیت های اجرایی اختصاص دارد که ۲۷ فعالیت اجرایی در این سند مورد بررسی قرار گرفته و اجرای آنها الزامی و به آن تأکید شده است. الزامات اجرایی به عهده ستاد اجرایی موسیقی کشور یا همان شورای ملی موسیقی است. در این ستاد معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ریاست این ستاد را برعهده دارد. مدیرکل دفتر موسیقی، مدیرکل مرکز موسیقی صدا و سیما، حوزه هنری، دفتر تبلیغات اسلامی و رئیس بنده موسیقی نیز در این شورا ضوابط دارند و مسائل اجرایی را دنبال می کنند.

کمی جزئی تر به مفاد سند موسیقی بپردازیم. اشاره داشتید مبانی ارزش ها و اصول یکی از سرفصل های سند ملی موسیقی است که طبق صحبت های شما به مسائل فقهی موسیقی می پردازد. در این سند چه گونه ای از موسیقی مورد نظر فقهی بوده است؟

نظرات متفاوت است اما آنچه که باید به عنوان حکم حکومتی مبنا قرار گیرد، دیدگاه های ولی فقیه می باشد. در واقع بر مبنای نظرات ایشان که هم به صورت کتاب منتشر شده و هم در سخنرانی هایشان بارها به این مسأله تأکید داشته اند، محتوای صحبت های ایشان در این سند لحاظ شده است. **بنابر سلیقه شخصی، مانع از برگزاری کنسرتی شود. یا تصویب این سند شاهد چه اتفاقی خواهیم بود؟**

خیر. این اتفاقات تکرار نخواهد شد. طبق چهارچوبی که در این سند تعریف شده است، نگاه های سلیقه ای برداشته می شوند. ما تا به امروز سند بالادستی در حوزه موسیقی نداشته ایم و از آنکون به بعد همه دستگاه ها و نهادها تابع این مصوبه هستند؛ سندی که حکم قانون را دارد تا مابقی بر اعمال نظرات سلیقه ای و شخصی باشد.

یعنی در شهرهای مذهبی شاهد اجرای کنسرت خواهیم بود؟

اقتضات مکانی و زمانی مهم است. به طور مثال بنا بر اقتضات زمانی صدا و سیما در ایام سوگوار شهادت و حلت، موسیقی پخش نمی کند. اما در مورد اقتضات مکانی مانند مشهد که یک شهر زیارتی است، بایستی نوع موسیقی که در این محل اجرایی شود با توجه به اقتضات مکانی باشد و متفاوت با دیگر شهرها. همان طوره که اشاره کردم براساس این سند و مصوبه، دستگاه های مجری موظف هستند از قانون تبعیت کنند و به دنبال آن با نیروهای مناطق مختلف تعامل داشته باشند تا کار به نحو احسنت و بدون حاشیه پیش برود.

در بخش اهداف موسیقی به تبیین جایگاه حقیقی موسیقی اشاره داشتید. در برخی از شهرهای کشورمان نگاه های سلیقه ای موجب تعطیلی کنسرت های موسیقی شده است. در واقع از دستورالعمل و مجوز قانونی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سرپیچی کرده اند. آیا این سند پایانی بر این داستان ها خواهد بود؟

بله. تمامی این اتفاقات به سبب نبودن یک سند بالادستی بوده است. اما تصویب این سند فصل الخطاب همه نظرات متفرقه در حوزه موسیقی است.

در خصوص پاسداشت و جایگاه هنرمندان چه اتفاقاتی قرار است انجام بگیرد؟

هنرمندان موسیقی، سرمایه های معنوی کشورمان هستند و در این ۴۰ سال در جایگاه های مختلف ملی و بین المللی ایفای نقش داشته اند. هنرمند نباید احساس تنهایی کند و دغدغه ذهنی اش این باشد که نمی تواند هنرش را به دیگران منتقل کند. بنابراین جزئیات این برنامه ها به ستاد اجرایی موسیقی کشور واگذار شده است. بر این اساس، هنرمندان می توانند در جاهای

در ابتدای سند ملی موسیقی کشور توصیه ای از مقام معظم رهبری درباره موسیقی آورده شده است. در مبنای ارزش ها و اصول سند ملی موسیقی تأکید ویژه ای به رهیافت های مستخرج از نظرات رهبر انقلاب و نقشه مهندسی فرهنگی کشور شده است.

تدوین پیش نویس سند ملی موسیقی از تیر ۱۳۹۹ در دستور کار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت و مرجع این سند نیز چهارچوب تدوین اسناد ملی حوزه فرهنگ مصوبه ستاد هماهنگی اجرای نقشه مهندسی کشور بود. در بخش اهداف سند ملی موسیقی مواردی از جمله تبیین نظری و عملی جایگاه حقیقی موسیقی در جمهوری اسلامی ایران، ارتقای آمایش نهادی و خط مشی تکپارچه و کارآمد حوزه موسیقی، تقویت و ترویج موسیقی تمدن ساز و تعالی گرا، پاسداشت حقوق هنرمندان موسیقی و پیشگیری از کژکارکردهای فرهنگی، حفظ حقوق هنرمندان و تولیدکنندگان در فرایندهای قانونی و ساختار حوزه موسیقی و همچنین پیراستن حوزه موسیقی از آسیب های سیاسی و تنظیم متعادل و دقیق رابطه سیاست و موسیقی آورده شده است. در بخش مسائل سند ملی موسیقی نیز مواردی همچون خلاصه سازی و بهره گیری از ظرفیت موسیقی، فقدان آمایش و سازماندهی مطلوب نهاد های متولی حوزه موسیقی، گسترش کژکارکردهای فرهنگی اجتماعی در سایه عدم نقش آفرینی بهینه موسیقی، تصبیح حقوق هنرمند، تولیدکننده و جامعه بر اثر عدم شفافیت قانونی و اقتصادی، عدم سازمان یافتگی لازم در پیوند حوزه موسیقی و افت کیفی تولیدات، آموزش ها و پژوهش ها در سایه کم توجهی به موسیقی علمی مدنظر قرار گرفته است. در بخش سیاست های کلان این سند هم مواردی از جمله اهتمام نظام خط مشی گذاری فرهنگی، تقویت و ارتقای موسیقی تراز انقلاب اسلامی، اهتمام به ایجاد آموزشی و نظری موسیقی، حمایت مؤثر از تولیدات شاخص و هنرمندان توانمند و مدیریت خردمندانه تعاملی و جامع نگر در خصوص چالش های اجتماعی ذکر شده است.

نیم نگاه

سند ملی موسیقی نگاه جنسیتی ندارد و بر این اساس بانوان هنرمندی می توانند در چهارچوب مقررات و قانون فعالیت داشته باشند.

مختلف و در مراکز آموزشی ایفای نقش کنند. تجلیل از این هنرمندان و معرفی آنها به نسل جوان بخشی از وظایف این ستاد است. لازم به ذکر است یکی از مشکلات ما ناآشنایی و بیگانگی نسل جوان با موسیقی اصیل است. اگر خود هنرمندان حمایت شوند، می توانند در این زمینه کارهای بسیار مهمی انجام بدهند.

البته برخی از هنرمندان به تدوین این سند انتقاد دارند و مورد تأییدشان نیست و بر این نظرند آنچه که مورد اهمیت شان بوده و به آن تأکید داشتند در این سند آورده نشده است. این نکته را نباید فراموش کرد که سند موسیقی قرار نیست همه مشکلات موسیقی را برطرف کند بلکه خطوط کلی موسیقی را روشنتر می کند که در این سن آد قید شده است. بی تردید برخی از انتظارات هنرمندان با تصویب این سند مرتفع نخواهد شد و بار دیگر تأکید می کنم این سند خطوط موسیقی را مشخص می کند و مسائل جزئی در ستاد اجرایی موسیقی کشور بررسی می شود.

به طور مثال یکی از انتقادات هنرمندان طی این سال ها، نبود یک شبکه اختصاصی برای موسیقی در تلویزیون است. آیا این موضوع در سند موسیقی دیده شده است؟

نمانده صدا و سیما عضو رسمی ستاد اجرایی موسیقی کشور است و این تصمیمات با تدوین خطوط کلی موسیقی که در این سند آورده شده، شاید در مورد بسیاری از اختلاف سلیقه ها که مسأله ساز بوده مانند نشان دادن ساز و مواردی از این دست، به تدریج به یک هماهنگی برسند.

در بخش تولید و محتوا چه اتفاقاتی قرار است صورت بگیرد؟ بویژه در بخش به کار گرفته می شود؟

سازماندهی در همه گونه های موسیقی است. بنا به گفته بسیاری از هنرمندان، موسیقی پاپ موجب کم رنگ شدن موسیقی سنتی شده است؛ موسیقی ای که جزئی از سرمایه فرهنگی کشورمان است. ما باید گونه های مختلف موسیقی را متناسب با مخاطبان آن مورد حمایت قرار دهیم ولی حد و مرز آنها بایستی مشخص شود. موسیقی ایران در دنیا شناخته شده و در تاریخ، فرهنگ و هنر کشورمان ثبت و ضبط شده است. بنابراین بی توجهی به گونه های دیگر، باعث می شود طبق این سند کنترل بیشتری صورت بگیرد.

در بحث تقویت اقتصاد موسیقی چطور؟

موسیقی در دنیا گردش مالی بسیار بالایی دارد و به عنوان یک هنر صنعت شناخته می شود. اما در کشور ما به اقتصاد موسیقی نگاه شفافیتی وجود ندارد. بنابراین براساس این سند نگاهی جدی و قانونمند خواهیم داشت. تا با یک قانون بالادستی، نقش و جایگاه خالق اثر، توزیع کننده، فروشنده و سرمایه گذار مشخص شود و موسیقی در بخش اقتصادی مورد توجه قرار بگیرد.

در بخش حق کپی رایت آثار موسیقی در این سند لحاظ شده است؟

بله. در بخش حقوق معنوی به این موضوع تأکید بسیار شده است. تولیدکننده موسیقی می تواند پیگیر حقوقش باشد. کما اینکه در دنیا هم این نگاه وجود داشته و دارد و ما نیز قرار گرفته است.

در بخش حق کپی رایت آثار موسیقی در این سند لحاظ شده است؟

بله. آموزش اولیه کودکان و نوجوانان در مهدکودک و مدارس صورت می گیرد که متأسفانه در حال حاضر این مراکز ما از وضعیت آموزشی خوبی برخوردار نیستند. موسیقی ای که امروزه در مهدکودک ها ارائه می شود با جایگاه موسیقی اصیل ما فاصله بسیاری دارد. در مدارس هم همین طور. بنابراین در نگاشت نهادی آموزش و پرورش برنامه هایی تعریف خواهد شد.

موسیقی بانوان چطور؟ برخی از حواشی یا تعطیلی کنسرت ها در خصوص حضور نوازنده زن یا همخوانی ها بوده است.

سند ملی موسیقی نگاه جنسیتی ندارد و بر این اساس بانوان هنرمندی می توانند در چهارچوب مقررات و قانون فعالیت داشته باشند.

یکی دیگر از اتفاقات ناخوشایند حوزه موسیقی ثبت سازهای ملی ایران به نام دیگر کشورهاست. در این باره سند ملی موسیقی چه اقداماتی خواهد داشت؟

بله. متأسفانه به سبب کوتاهی هایی که صورت گرفته، بعضی از کشورها، سازهای اصیل کشورمان را به نام خودشان ثبت کرده اند اما این امیدواری وجود دارد که با تصویب سند موسیقی، سازهای ملی کشورمان به ثبت آمدی خواهد رسید و مشکلی پیش نخواهد آمد.

موسیقی اقوام، گونه های مهجور و مظلوم موسیقی کشورمان بوده است. چه نگاه ویژه ای به این رازان از موسیقی شده است؟

سند ملی موسیقی به موسیقی نواحی و اقوام کشورمان نگاه ویژه ای دارد. در بخشی از این سند به حمایت از تولیدات و رویدادهای فعالان موسیقی در اجرای موسیقی ایرانی، نواحی و آیینی در عرصه بین الملل توجه شده است.

رویکرد این سند ملی، بیشتر متمایل به موسیقی های بعد از انقلاب همچون سرود و دیگر گونه های موسیقی است؟

خیر. موسیقی سابقه ای دیرینه در کشور ما دارد. فارابی، ابوعلی سینا، مولوی، صفی الدین اربوئی، قطب الدین شیرازی و... از جمله بزرگان فلاسفه و ادبای کشورمان هستند که در طول تاریخ در خصوص موسیقی نظریه پردازی کرده اند. بنابراین در سند ملی موسیقی، ریشه موسیقی در این بستر تاریخی و موسیقی ای که جزو شناسنامه کشورمان بوده، مد نظر قرار گرفته است.

خمیرمایه

سند ملی

موسیقی

تصویب شده

همان سند

و محتوایی

است که

سال ها قبل

با حضور

هنرمندان

موسیقی

پیش نویس

آن تدوین

شده بود.